

MINDERJARIGEN ALS
POTENTIEEL SLACHTOFFER
VAN MENSENHANDEL EN
MENSENSMOKKEL

HOE REAGEREN ?

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
JUSTITIE

.be

In het kader van de situatie in Oekraïne vereisen kinderen en jongeren een verhoogde aandacht. Eerst en vooral is het belangrijk dat **ieder van hen zo snel mogelijk geregistreerd wordt**.

Oekraïense kinderen en jongeren moeten zich net als de volwassenen wenden tot het registratiecentrum in Brussel. Indien het kind of de jongere niet begeleid is, zal het de Dienst Vreemdelingenzaken zijn die hen vervolgens aan de Dienst Voogdij zal melden.

De contactgegevens en openingsuren van het registratiecentrum kan u terugvinden via onderstaande QR-code:

Info NL:

KINDEREN EN JONGEREN DIE HET SLACHTOFFER KUNNEN ZIJN VAN MENSENHANDEL EN -SMOKKEL? HOE REAGEREN?

Deze brochure is bedoeld om op beknopte wijze uit te leggen wat mensenhandel en mensensmokkel inhouden in relatie tot minderjarige slachtoffers.

Deze brochure geeft daarom elementaire aanwijzingen over hoe te reageren als men denkt dat een minderjarige slachtoffer is van een van deze inbreuken.

Men moet in het achterhoofd houden dat mensenhandel en mensensmokkel **twee verschillende misdrijven** zijn, maar dat een kind of jongere soms van beide het slachtoffer kan zijn.

WAT IS MENSENHANDEL?

Mensenhandel bestaat ten minste uit een van de volgende acties: het werven, vervoeren, huisvesten, het opvangen van een persoon en/of het uitoefenen van controle over de persoon met het oog op:

- » Seksuele uitbuiting (b.v. in het prostitutiemilieu);
- » Economische uitbuiting in omstandigheden die strijdig zijn met de menselijke waardigheid;
- » Uitbuiting door middel van bedelarij;
- » Het illegaal wegnemen of transplanteren van organen of menselijk lichaamsmateriaal;
- » Het tegen zijn wil een misdaad of wanbedrijf laten begaan.

Vaak wordt mensenhandel als moderne slavernij aanzien. De slachtoffers worden immers aan erbarmelijke uitbuitingsomstandigheden onderworpen of ondergaan bedreigingen, geweld of subtielere vormen van dwang (afpersing, bedrog, enz.).

De meest voorkomende vormen van mensenhandel zijn economische en seksuele uitbuiting. Dat misdrijf wordt omschreven in artikel 433quinquies en volgende van het Strafwetboek.

In de meeste gevallen worden minderjarigen verhandeld met het oog op **seksuele uitbuiting**. Uitbuiters gebruiken technieken zoals het verleiden van jonge tieners om hen vervolgens de prostitutie in te sturen. Zij nemen niet specifiek hun toevlucht tot geweld, maar tot valse beloften (werk in de modellenwereld, enz.) of overladen de toekomstige slachtoffers met geschenken.

In deze gevallen gebruikt de dader emotionele chantage om de jongere er toe te brengen zich te prostitueren en bijvoorbeeld zijn inkomsten af te staan om vermeende schulden te helpen afbetalen. Dit is gekend als de tienerpooiermethodiek, soms ook wel "loverboys" genoemd.

Er kan ook sprake zijn van mensenhandel die verband houdt met een gedwongen huwelijk of als een reis naar België en/of opvang in België terugbetaald moet worden.

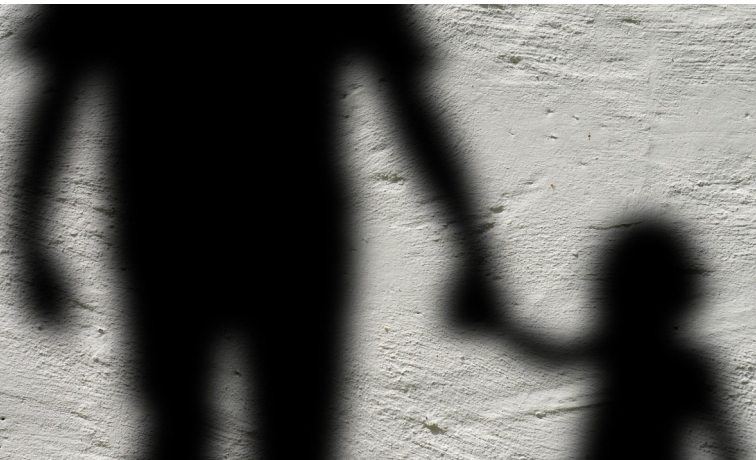
Hoewel de meerderheid van de minderjarigen slachtoffer is in de context van seksuele uitbuiting, is dit niet exclusief en zijn er al gevallen van **economische uitbuiting** ontdekt.

Er moet bijvoorbeeld speciale aandacht worden besteed aan de huishoudelijke uitbuiting van minderjarigen, soms op initiatief van ouders of familieleden. Het kan ook gebeuren dat niet-opgeleide minderjarigen uit het buitenland worden uitgebuit in de context van huishoudelijke taken en dienen als “opvoedsters” voor de kinderen van het gezin.

Minderjarigen uit instabiele landen (oorlog, ...) zijn de bevoorrechte prooi voor mensenhandelaars. Daarom moet aandacht worden besteed aan de exploitatierisico's van minderjarigen uit conflictgebieden.

Een van de recente vormen van mensenhandel die minderjarigen kunnen raken, is het hen dwingen bepaalde misdaden te begaan (diefstallen bijvoorbeeld) en de uitbuiting van bedelarij (actief bedelen van kinderen).

Tot slot, vergeet niet dat iedereen slachtoffer van mensenhandel kan zijn, zowel Belgen als vreemdelingen.

INDICATOREN VAN MENSENHANDEL

Een situatie van mensenhandel kan worden gevreesd als **meerdere** van de volgende indicatoren bij de minderjarige aanwezig zijn:

Psychologische indicatoren

De minderjarige

- » Reageert angstig wanneer een niet-geïdentificeerde persoon met hem probeert contact op te nemen, vraagt om begeleid te worden op zijn reis, en daarbij aangeeft dat hij bang is voor iemand;
- » Zondert zich af (neemt niet deel aan activiteiten, vermijdt contact met anderen, trekt zich terug) of is te sociaal (“te veel”);
- » Uit angsten ten aanzien van de familieleden;
- » Lijkt bedreigd te worden door derden en/of zijn familie in het land van herkomst;
- » Is blootgesteld aan chantage of verschillende bedreigingen;
- » Toont plotseling tekenen van stress of angst.

Gedragsindicatoren of fysieke indicatoren

De minderjarige

- » Heeft veel ongerechtvaardigde schoolverzuimen;
- » Heeft onverklaarbare of duidelijk verwante verwondingen veroorzaakt door geweld;
- » Lijkt onder invloed te zijn van of verwijst naar een onbekende derde;
- » Gedraagt zich heel anders op een onverklaarbare manier;
- » Lijkt plotseling veel geld te hebben of dure geschenken te krijgen;
- » Is vaak moe;
- » Heeft de wet overtreden (risico van uitbuiting door een crimineel netwerk).

Indicatoren met betrekking tot de verblijfssituatie

- » Reisomstandigheden zijn onduidelijk / de aanwezigheid van een derde, niet gerelateerd aan zijn familie of een vereniging, die de reis heeft georganiseerd;
- » Paspoort of identiteitsdocument dat door een andere persoon wordt bewaard of dat verkeerd is geplaatst;
- » Kwam naar België op basis van valse beloften (groot verschil tussen wat hij zich had voorgesteld en de werkelijkheid);
- » Dreigementen om aangifte te doen bij de overheid;
- » Heeft schulden of is in het bezit van een grote som geld waarvan hij de herkomst niet kan verklaren.

Indicatoren met betrekking tot de contacten

- » Buitenlandse personen, die zich als vrienden of familie voordoen, proberen contact met hem op te nemen (hoewel er geen duidelijke aanwijzingen zijn dat zij verwanten kunnen zijn);
- » Dringt erop aan contact te kunnen opnemen met iemand zonder dat de identiteit van die persoon en zijn rol tegenover hem duidelijk zijn;
- » Wordt altijd vergezeld door een volwassene die familie beweert te zijn, maar niet weet hoe hij dit moet bewijzen;
- » Zijn mobiele telefoon is in beslag genomen of wordt voor controledoeleinden gebruikt;
- » Ontvangt onbekende telefoongesprekken;
- » Wordt vaak opgepikt of afgezet door een onbekend voertuig;
- » Heeft een beperkt contact met de buitenwereld.

Indicatoren die verband houden met de werkomstandigheden

De minderjarige

- » Heeft daden van seksuele aard moeten verrichten en vertoont psychologische stoornissen gerelateerd aan deze vorm van uitbuiting (mutisme, stress, enz.);
- » Rapporteert de uitoefening van het werk onder omstandigheden die buiten het wettelijke kader van het studentenwerk lijken te vallen (voorbeelden: slaapt op het werk, moet vele uren werken, voelt zich gedwongen slechte werkomstandigheden te accepteren, heeft geen beschermende kleding voor gevaarlijk werk, enz.);
- » Kent zijn werkplek en/of adres niet of slechts zeer vaag;
- » Vertoont aanwijzingen van seksueel geweld: abortus, SOA, enz.;
- » Werd onderschept in een context van prostitutie, misdaad, werk of bedelen;
- » Beschikt niet over zijn geld.

WAT TE DOEN?

Wanneer u de aanwezigheid van een aantal van deze signalen duidelijk herkent, is de minderjarige mogelijk slachtoffer van mensenhandel. In dat geval dient u met hem over zijn ervaringen te spreken, hem te informeren, en hem door te verwijzen naar actoren die kunnen helpen.

Uw werk is beperkt tot het observeren en, in geval van een vermoeden van een mogelijke situatie van mensenhandel, contact opnemen met de gespecialiseerde organisaties. Er zijn gespecialiseerde centra op dit gebied. Voor buitenlandse minderjarigen zijn zij bijvoorbeeld de enigen die het recht hebben een specifieke procedure in te leiden voor het verkrijgen van verblijfsvergunningen. Deze gespecialiseerde centra kunnen in rechte optreden namens de minderjarige.

De gespecialiseerde opvangcentra voor slachtoffers van mensenhandel bestaan uit maatschappelijke werkers die gebonden zijn aan het beroepsgeheim en waarmee u een dialoog kunt voeren om de situatie te evalueren.

Bovendien is mensenhandel tegen minderjarige personen een van de inbreuken die in bepaalde omstandigheden een schending van de verplichting van het beroepsgeheim te respecteren kunnen rechtvaardigen. Dit kan echter alleen worden gedaan onder de zeer strikte voorwaarden die zijn vastgelegd in artikel 458bis van het Strafwetboek, t.t.z. dat er een ernstig en onmiddellijk gevaar bestaat voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de minderjarige en dat er geen andere middelen zijn om de minderjarige alleen of met hulp van een derde te beschermen, en/of dat er tekenen zijn van een ernstig en reëel gevaar dat andere minderjarigen het slachtoffer zullen worden van mensenhandel.

ANDERE SITUATIES: MENSENSMOKKEL

Mensensmokkel bestaat erin bij te dragen tot de binnenkomst, de doorreis of het verblijf op het grondgebied van een persoon die **geen onderdaan is van de Europese Unie**, in ruil voor een vermogensvoordeel.

Met andere woorden, het gaat meestal over individuen (smokkelaars) die personen van vreemde herkomst illegaal laten binnenkomen in ruil voor een aanzienlijke vergoeding of hen tot hun schatplichtige maken, enz. In tegenstelling tot mensenhandel (waar uitbuiting de kern-element van het misdrijf is) staat bij mensensmokkel het feit een persoon met winst oogmerk op het illegaal het grondgebied te laten binnenkomen of te laten verblijven centraal.

Geen enkele Belg of EU-burger kan het slachtoffer zijn van mensensmokkel.

Opgelet: Oekraïense burgers met een biometrisch paspoort kunnen 90 dagen zonder visum België binnen komen en er verblijven, dankzij de associatieovereenkomst die in 2017 tussen de Europese Unie en Oekraïne is gesloten.

Deze periode van 90 dagen kan tot ten hoogste 180 dagen worden verlengd indien de situatie in Oekraïne na de periode van 90 dagen geen veilige terugkeer mogelijk maakt.

Oekraïense burgers die niet over een biometrisch paspoort beschikken, maar wel een visum voor België hebben gekregen, kunnen ook een verlenging van de verblijfsperiode krijgen, tot maximaal 180 dagen.

Meer informatie vindt u op de website van de Dienst Vreemdelingenzaken:

<https://dofi.ibz.be/nl/themes/ukraine/kort-verblijf-maximum-90-dagen>

Slachtoffers van mensensmokkel genieten in principe niet dezelfde bescherming als slachtoffers van mensenhandel, **behalve in sommige omstandigheden, inzonderheid wanneer het om minderjarigen gaat.**

Als u vermoedt dat een minderjarige het slachtoffer is geworden van mensensmokkel, kunt u contact opnemen met dezelfde diensten als degenen die verantwoordelijk zijn voor de opvolging van slachtoffers van mensenhandel. Een minderjarige kan zowel het slachtoffer zijn van mensensmokkel en mensenhandel (bijvoorbeeld als onderdeel van reisvergoedingen).

INDICATOREN VAN MENSENSMOKKEL

- » Het slachtoffer heeft in moeilijke omstandigheden gereisd en heeft zich moeten verstoppen (vb. in koelwagens);
- » Het slachtoffer heeft met eenzelfde groep illegaal verblijvende personen gereisd en werd samen met hen gehuisvest;
- » Zijn papieren kunnen zijn weggenomen;
- » Het slachtoffer is in contact is met onbekende personen of probeert contact te maken met vreemden;
- » Het slachtoffer vermeldt of laat verstaan dat het iemand geld verschuldigd is of voor iemand diensten moet leveren;
- » Het slachtoffer tracht of geeft aan te vertrekken naar een bestemming buiten België.

WETTELIJKE VERWIJZINGEN

Mensenhandel: Artikelen 433 en volgende van het Strafwetboek.

Mensensmokkel: Artikel 77bis en artikel 77quater van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Als de Oekraïense minderjarige in België is, zonder dat iemand het ouderlijk gezag of voogdij over hem heeft, is hij een **niet-begeleide minderjarige vreemdeling**.

Een minderjarige die wordt vergezeld door een familielid, vriend of kennis, maar niet beschikt over een document waaruit blijkt dat deze persoon zijn voogd is naar Oekraïens recht, is ook een **niet-begeleide minderjarige vreemdeling**.

In dit geval is het belangrijk dat het zowel aan de Dienst Vreemdelingenzaken als aan de Dienst Voogdij wordt gemeld. Daarvoor moet de niet-begeleide minderjarige vreemdeling zich aanmelden bij het registratiecentrum.

Informatie hierover vindt u op de volgende websites:

- » de website van de Dienst Voogdij:
<https://justice.belgium.be/nl>
- » de website: <https://info-ukraine.be/nl> ; onder de tab <https://info-ukraine.be/nl/ondersteuning-belgie/kinderen-en-jongeren/ik-ken-een-minderjarige-zonder-ouders>

Er dient een voogd aan de niet-begeleide minderjarige te worden toegewezen, die hem wettelijk vertegenwoordigt en zijn veiligheid en welzijn garandeert.

Opgepast, de niet-begeleide minderjarige kan **niet** bij de voogd wonen.

Als u geïnteresseerd bent in het opnemen van een niet-begeleide minderjarige vreemdeling, is het aanbevolen, met het oog op de kwaliteit en duurzaamheid van de opvang, zich te laten inschrijven bij een door de overheid erkende dienst die de minderjarige en zijn pleeggezin begeleidt en erop toeziet dat dat de typologie van het gezin en de minderjarige zo goed mogelijk op elkaar zijn afgestemd.

Voor de **Federatie Wallonië-Brussel** dienen alle aanvragen voor huisvesting/pleeggezin voor een niet-begeleide minderjarige vreemdeling te worden ingediend bij :

Mentor Jeunes

Opperstraat 19, 1050 Brussel

Tel: 0493/ 40 52 84

E-mail: info@mentorjeunes.be

Website: www.mentorjeunes.be

Bereikbaar: maandag t/m vrijdag van 9.30 tot 17.30 u.

Voor het **Vlaamse Gewest** verwijzen we u door naar:

Pleegzorg Vlaanderen

Ravenstraat 98, 3000 Leuven

Tel: 0800/ 30 181

E-mail: info@pleegzorgvlaanderen.be

Website: www.pleegzorg.be.

Als u vrijblijvend meer informatie wil over pleegzorg en de werking ervan, kan u zich inschrijven voor een infosessie over niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Deze infosessie is tevens een verplichte stap als u zich kandidaat wil stellen om pleegzorger te worden.

INSTANTIES

Nationaal meldpunt voor slachtoffers van mensenhandel:

STOPMENSENHANDEL.BE

De contactgegevens van de centra zijn:

PAG-ASA (Brussel)

Cellebroersstraat 16b

1000 Brussel

Tel: 02/511 64 64

Fax: 02/511 58 68

Email: info@pag-asa.be

Website: www.pag-asa.be

Payoke (Vlaanderen)

Leguit 4

2000 Antwerpen

Tel: 03/201 16 90

Fax: 03/233 23 24

Email: admin@payoke.be

Website: www.payoke.be

Surya (Wallonië)

Rue Rouveroy, 2

4000 Luik

Tel: 04/232 40 30

Fax: 04/232 40 39

Email: info@asblsurya.be

Website: www.asblsurya.org

De centra kunnen 24 uur per dag, 7 dagen per week worden bereikt.

De gespecialiseerde centra beoordelen de situatie en zijn verantwoordelijk voor de administratieve begeleiding en juridische bijstand, maar niet voor de opvang.

De centra verwijzen de minderjarige slachtoffers van mensenhandel door via de bevoegde autoriteiten (Service d'Aide à la Jeunesse voor de Franse Gemeenschap en Intersectorale Toegangspoort voor de Vlaamse Gemeenschap) naar de opvangcentra voor minderjarige slachtoffers van mensenhandel:

Esperanto

Website: <https://www.esperantomena.org/>

Minor-Ndako

Website: <https://www.minor-ndako.be>.

Vragen over de brochure? info@just.fgov.be
Brochure bestellen? brochures@just.fgov.be
justitie.belgium.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: Jean-Paul Janssens - Waterloostraat 115 - 1000 Brussel / D/2022/7951/NL/1259